

ÚVODNÍK Loutkáři čtete!

Adéla Vondráková

Existuje řada bludů o loutkovém divadle, které jsou široce rozšířené a dobře zakořeněné: Loutkové divadlo je jen pro děti. Loutky už nikoho nezajímají. Kašpárek je mrtev. Vysmívat se jim lze celkem dobře v loutkových divadlech a na loutkářských festivalech – ať už v Chrudimi nebo jinde. Pokud byste ale zatoužili tyhle nesmysly někomu přímo omlátit o hlavu, budete potřebovat silnější kalibr než je křehká a pomijivá divadelní událost. Časopis *Loutkář* má krásnou lepenou vazbu a něco málo přes sto stran.

Nejstarší odborný loutkářský časopis na světě, který vychází od roku 1912, je kronikou českého loutkového divadla. Zaznamenával téměř vše. Na zažloutlých stránkách můžete objevit ne jeden hřích mládí dnes již věhlasných umělců (Víte, že bratři Formané navlečení do neoprénů, s kyslíkovými bombami na zádech hráli loutkové divadlo spodovými loutkami na hladině Vltavy?) a zjistíte třeba také, že součástí Loutkářské Chrudimi bývala i soutěž Miss. Stálicemi časopisu jsou ale seriózní recenze, studie a rozhovory, bez kterých se jakékoli bádání po historii českého loutkového divadla obejde jen stěží.

pokračování na str. 3

ROZHOVOR S ROOSE HALME Je fajn, když představy nejsou uniformované

Jana Soprová

Na letošním festivalu můžete potkávat také Roosu Halme s manželem a dcerou. A zároveň ji můžete vidět i na scéně. O tom, jak vznikla spolupráce, mluvil Michal Drtina v úvodním rozhovoru. Nicméně, na podrobnosti týkající se *Block Theatre* a také situace loutkářů ve Finsku, jsem se zeptala přímo Roose.

Něco o vás mi napověděly informace z google. Ale je lepší, když se představíte sama...

Jsem Roosa Halme, loutkářka a také hudební skladatelka, obojí beru jako své profese. Spolupracuji s mnoha různými uměleckými skupinami. A zároveň mám taky své *Block Theatre*. Kromě toho tento rok hodně spolupracuju na projektech, které propojují loutkařinu a hudbu. Udělali jsme operu *Croak* (pozn. CROAK – OR THE UNEXPECTED JOYS AND PERILS OF SINGING, autoři: Maria Kallionpää & Markku Klami, premiéra březen 2018) a taky operu pro rodinné publikum, Čajkovského *Louskáčka*, kde jsme

propojili stínové divadlo se symfonickým orchestrem. A zanedlouho budeme mít premiéru projektu, kde pracujeme s lidovou hudbou a loutkovým divadlem. Takže mám letos rozdělanou spoustu projektů, které spojují loutky s muzikou. Kromě toho komponuju i hudbu k inscenacím kde nehraju, a spoluorganizuju festival v Turku, protože jsem jedna z jeho uměleckých ředitelek.

V Turku prý byla umělecká škola, kde se vyučovalo loutkářství. Ale už ji zrušili...

Důvodem zrušení byly samozřejmě hlavně peníze, a vlastně i to, že loutkařina je považována za okrajový obor. Škola

se jmenovala Umělecká akademie, kde byla mj. katedra loutkářství. Já jsem tam studovala čtyři roky.

Předpokládám, že absolventů školy je více. Mají ve Finsku šanci na uživení?

Mají, není nás zase tolik, a máme systém uměleckých grantů, které podporují nezávislou tvorbu. Já jsem na volné noze a moje obživa plyne z různých zdrojů – tedy vlastních představení, zájezdů a workshopů, spolupráce s jinými umělci na různých projektech, skládání hudby atd. Také spolupracuji s jednou uměleckou školou.

Obraťme se na chvíli k inscenaci, kterou jste přivezla na Loutkářskou Chrudim.

Odkud přišla inspirace?

Pracovali jsme po určité dobu v jednom muzeu společně s Kai Ruohonem, což je ve Finsku známý výtvarný umělec. To bylo v roce 2011. On tehdy vytvořil takovou kolekci kostek a dělal s nimi dílnu.

A pak mi tu kolekci nabídl, abych udělala nějaké představení s kostkami. A já přikývla s tím, že to zkusím. Vytvořila jsem takové demo představení, které se vzdáleně podobalo tomu dnešnímu. A dělala jsme to pro různé generace diváků, pro hodně staré lidi z domova důchodů a zároveň pro malé děti. A ukázalo se, že se to líbí všem, i když jsou věkově hodně vzdálení. Tak jsem se rozhodla, že v tom budu pokračovat a pokusím se vytvořit představení pro dospělé.

Proměňuje se forma inscenace v průběhu zkoušení?

Ano, vymyslela jsem spoustu nejrůznějších obrazů, soustředila jsem se na takové, které jsou zajímavé na pohled, a které nutí diváky trochu namáhat mozek a imaginaci. Protože ne všichni se shodnou na tom, co vlastně vytvořený artefakt představuje. Přepokládali bychom, že všichni vidí to samé, ale není to tak. Každý si vytváří v mysli vlastní představu.

Já pravidelně na konci show vytvořím velkou lidskou postavu. Ale jedna Japonka mi řekla, že pro ni to představovalo strom plný ptačích hnízd. Pro někoho to zase byla továrna, pro jiného kostel, pro dalšího vesmírný koráb. Až mě překvapilo, co všechno lidi napadlo. Myslím, že je fajn, když představy nejsou uniformované, že si každý podle své svobodné vůle a představivosti vysvětluje obraz jinak. A stejnou zkušenost mám i odtud.

Zajímal by mě váš festival v Turku. Můžete o něm něco říci?

Patřím ke spoluzakladatelům festivalu, jdu s ním od začátku. To bylo v roce 2010, takže příští rok už budeme mít desátý ročník. Pořádá se každoročně a je mezinárodní, takže vždycky pozveme nějaké hosty ze zahraničí. A taky máme velmi aktivní loutkářskou komunitu nejen v Turku, ale v celém jižním Finsku. Existuje množství loutkářů, kteří dělají představení pro dospělé, ale je hodně takových, kteří se zaměřují na rodinné publikum. V době, kdy jsme se rozhodli festival založit, z Akademie v Turku zrovna vyšla spousta loutkářů, a tak přirozeně vznikla potřeba více se zaměřit na tuto oblast divadla. Jedním z důvodů bylo i to, aby měli kde hrát svá představení. Protože ve Finsku nemáme žádnou dlouhodobou tradici loutkového divadla, tak jako je to u vás. Takže jsme měli pocit, že udělat něco takového je správné. Navíc festival slouží i k tomu, abychom se občas všichni sešli, abychom o sobě navzájem věděli. Děláme festival v listopadu, kdy je ve Finsku dost ponurá doba, je stále tma. Takže jsme do té tmy chtěli přinést nějaké světlo a radost. Což bylo od počátku takové hlavní motto festivalu. Dát lidi dohromady, nejen umělce navzájem, ale i umělce s diváky. Zaměřujeme se na nejrůznější věkové i sociální vrstvy diváků, takže na našem festivalu každý najde něco, co ho zaujme.

Slyšela jsem něco o organizaci Aura of Puppets. Co si pod tím představíte?

Loutkářská aura, či Aura of Puppets, je taková zastřešující organizace, network pro loutkáře a další umělce. Myšlenka vznikla v roce 2012, je to vlastně taková služba pro nás umělce. Máme tam tři produkční (producenty), kteří jsou financováni z našich příspěvků. Protože jsme na volné noze, a každý pracuje a tvoří na svou pěst, nebo v tzv. nezávislých skupinách a vlastně každý spolupracuje s každým, je potřeba, aby někdo hlídal finance, právní věci, administrativu a podobně. Svým způsobem je tedy tato síť dosti organická, starají se o nás, obstarávají nám podporu v různých směrech. Tak, abychom byli zajištěni a mohli se soustředit na uměleckou stránku věci. A na nás je, abychom nezakrňeli,

ve svém oboru se zdokonalovali, trénovali. Takže organizujeme workshopy nejen pro veřejnost, ale i pro nás umělce navzájem, abychom si rozšiřovali schopnosti a dovednosti. V současné době má Aura 54 členů, kteří nejsou jen z Turku, ale někteří bydlí třeba v Helsinkách, nebo někde jinde. V 70. letech minulého století vznikla státem podporovaná divadlo, včetně loutkových, která dostávají každoročně finanční podporu, aniž by o ni musela zvlášť žádat. Dnes jsou jenom tři na celé Finsko. Je skvělé, že taková divadla existují, ale samozřejmě se v nich pracuje diametrálně odlišným způsobem, takže mnozí umělci dávají přednost volné noze. A my právě svobodu uměleckého vyjádření a nezávislost chceme podporovat. Nechceme jen vyrábět rutinní představení, ale něco, o čem se domníváme, že je důležité lidem ukázat. ●

Budete-li chtít, můžete si to osahat

František Kaska

...byla poslední věta Roosy Halme, jinak manipulátorky s kostičkami z Finska. Její přítel vyrobil tuto skvělou sadu dřevěných těles a požádal ji, aby s nimi hrála divadlo. Nu. Otázkou není, bylo-li to to pravé ořechové. Bylo to i dřevo mahagonové, dubové a borovicové. Na jevišti divadla Karla Pippicha jsme včera od 20 hodin viděli a) představení terapeutické pomůcky b) inspirativní úvod bohužel nerealizované dílny c) reklamní demonstraci stavebnice pro děti a seniory (ovšem bez možnosti následné koupě, což mě mrzí; je-li to možné, objednáme si tuto sadu v několikerém provedení, protože její možnosti vnímám velmi pozitivně.) Všechno je správně. Na stole s tmavým ubrusem vznikají za doprovodu nahraného zvukového plánu objekty. První kostka, její pooto-

čení, druhá kostka. Stojí vedle první. Leží vedle první. Leží na první. Třetí kostka, čtvrtá, pátá. Existuje přes 100 variací umístění pěti kostek. Kostek je ale více. Dostáváme se na desetitisíce možností. Vznikají postavy, budovy, dopravní prostředky, zvířata. Pootočení kostky – hlavy či změna pozice naznačuje, možná slibuje možnosti vztahů, dynamické proměny, vznikají větší obrazy. Objevují se nové tvary a nové možnosti. Hledání, předvádění variant, nabídka, co všechno můžeme z kostek vytvořit. Ano, to všechno ano. Ambice divadelní ale nenaplněna. Chtěl bych si hrát. Chtěl bych vidět, co všechno děti vytvoří. Nebaví mě ale se jen dívat a pak povídat, co jsem viděl. Jako ochutnávka, o které paní Roosa Halme mluvila, ano. Divadlo se včera nekonalo. ●

pokračování ze str. 1

V současnosti – pod vedením šéfredaktorky Kateřiny Leškové Dolenské, která po patnácti letech vystřídala Ninu Malíkovou – začal Loutkář přinášet tematizovaná čísla. V minulých ročnících se ponořil do problematiky vztahu loutkového divadla a dalších divadelních druhů, prozkoumal také loutkové divadlo v zahraničí a v rámci letošního ročníku hledá spojitosti s výtvarným uměním. Loutkář byl a je odborné periodikum pro čtenáře, kteří se o loutkové divadlo zajímají. Přináší aktuální informace a slouží jako spolehlivá skripta ke studiu teorie a historie loutkového divadla obecně. Zajděte se proto podívat do stánku v Divadle Karla Pippicha, kde pár aktuálních čísel leží. Anebo si časopis rovnou předplaťte na webu – za 400 Kč ročně (elektronicky za 100 Kč). Ať už se totiž chystáte bojovat s předsudky o loutkách metaforicky nebo doslovně, výtisk Loutkáře vám bude vždycky k užítku. ●

INSTANTNÍ AKTOVKA

SLEPIČKA NETWORKING 2.0

René Slepíčka

Slepíčka s Kohoutkem zobají v oboře zrní. Kohoutkovi zaskočí a svalí se k zemi. Slepíčka začne panikařit.

Slepíčka: Kohoutku, Kohoutku, co je ti?
Kohoutek: ... zaskočilo... vodu... ze studánky...

Slepíčka běží ke Studánce.

Slepíčka: Studánko, Studánko, dej vody Kohoutkovi. Leží tam v oboře, nožky má nahoře, bojím se, bojím, že umře.

Studánka: Dala bych ti, Slepíčko, vody, ale chtěla bych šáteček od švadleny, abych byla ještě krásnější. Když mi ho přineseš, vodu ti dám.

Slepíčka: (usedne k počítači a začne si mumlat) švadlena... facebook... chce boty od ševce... na twitter... ten chce štetiny... zelinářka... cukrář... svíčkovou... smetanu... kráva... louka... (vítězoslavně) vláhu!

Slepíčka padne na kolena a začne se modlit k nebi.

Slepíčka: Nebe, nebičko, dej louce vláhu, louka dá trávu kravičce, kravička dá smetanu kuchaři, ten dá svíčkovou cukráři, cukrář zelináře... no a bude voda pro Kohoutka v oboře, nožky nahoře, bojím se, bojím...

Začíná pršet, Slepíčka dostane nápad. Nabere dešťových kapek do zobáčku, do křídla a běží vzkřísit Kohoutka. Všeobecné veselí, kromě prostředníků, jež byli vynechání.

KONEC ●

Ja jsem jenom hloupej divak, loutkam moc nerozumim, ale...

...ta Finka, i kdyby přicestovala z Aljasky, tak ji to ani loutkove ani divadlo verit nebudu. Divakum evidentne obcas staci malo, ale odmenovat potleskem dospelou zenu za schopnost sestavit z kosticek zviratko mi prijde ponekud lacine. Asi by nektera vystoupeni mela mit i horni divackou vekovou hranici. Az budu mit vlastni deti, doufam, ze se budu vyhrivat na vysluni potlesku neustale, protoze zirafu uz umim.

Leo Sebastian Kubat

Omluva:

V návalu příspěvků ve včerejším čísle se nám zatoulala recenze Adély Vondrákové na *Medvědinu*, a protože bychom byli neradi, aby soubor o hodnocení svého dílka přišel, uvádíme recenzi dnes.

O medvědech a dětech

Adéla Vondráková

Je poměrně ambiciózní vytvořit projekt pro cílovou skupinu ve věkovém rozpětí 2–8 let. Přeci jen jsou mezi světy dvouletého dítěte, prvňáčka a žáka třetí třídy značné rozdíly, a zavděčit se všem najednou je takřka nemožné. Autorky inscenace *Jarní medvědinu* se o to ale pokusily. O výsledku se mohli diváci přesvědčit během včerejšího nabitého festivalového dne.

Inscenace funguje velmi dobře, ačkoliv se zdá být zaměřena spíše na mladší děti. Slova z větší části nahradila živá hudba na kytaru, housle, xylofon společně s různými zvukovými efekty (bublání vody, řehtačka apod.); o obojí se stará Barbora Hrnecková. To napomáhá srozumitelnosti i pro ty nejmenší diváky a zároveň podporuje celkovou hravost inscenace, což potěší všechny napříč generacemi. Jednoduchý příběh na motivy knihy *Medvědiv* Wolfa Erlbrucha (upravila hlavní protagonistka Jitka Míčková) o medvědovi, který se probudí

po zimním spánku a z ničeho nic zjistí, že by chtěl být tátou, slouží zejména jako pilíř pro hru s pletenými manekýny. Sám o sobě příběh totiž pouze vrství epizody z medvědova marného pátrání po dítěti, sledující tradiční pohádkový půdorys (rada, pokus, nezdar, repetice) a končí náhle: setkáním s medvědicí. Děj, který – troufám si odhadnout – osmileté přilíš nezaujme, ale není to hlavní.

To, co na *Jarních medvědinách* zaujme, je zejména charisma Jitky Míčkové a její schopnost animovat loutky s citem a vcelku precizně, uchopit je s jakousi něhou a tu vyzářovat přinejmenším do druhé řady uprostřed, kde jsem seděla. Pravděpodobně však i mnohem dál, o čemž svědčily natěšené reakce dětského publika a jeho ochota vylézt na jeviště a zúčastnit se výpravy do lesa – dětské dílny hudebně dramatického zaměření následující ihned po představení. ●

GLOSA

Ministerstvo průmyslu a obchodu varuje

mak

Na českém trhu se rozšířily produkty, které Ministerstvo průmyslu a obchodu označilo za vysoce nebezpečné! Jedná se o varianty umělé inteligence prodávané pod značkou *Otesánek* popřípadě *iOtesánek*. V prvním případě se jedná o dítě z prášku, ve druhém o dítě robotické (původní dřevěná verze se kvůli klesající poptávce přestala vyrábět již před lety). Obě nabízené varianty jsou dodávány v nekompletované podobě společně s papírovým návodem. „Bohužel ani správné sestavení nezaručí, že se vám zakoupený výrobek nevymkne z rukou,” upozorňuje mluvčí Policie ČR. „Hlášeny jsou mj. případy, kdy kvůli (i) Otesánkovi zmizelo veškeré vybavení bytu, výjimkou není ani napadení poručníků či blízkého okolí. Prodejny proto produkty začaly neprodleně stahovat z trhu. Všem, kdo již (i) Otesánka zakoupili, doporučujeme, aby ho v žádném případě nesestavovali a v ideálním případě ho vrátili zpět prodejci.” ●

Otesánek

Uvažují v pivním stánku proč je tolik otesáneků neb jsme národ nenažranců zoufalců a ztroskotanců hladoví jsme po divadle kde se naše duše zvadlé naplní a rozjasní díky, herci úžasní!

-Ruda Hancvencel

Seminář B – Animace znamená hrát si

Animační okénko

Kateřina Stündlová

Začátek seminářů je stanoven na 8:30. Tak postávám pět minut před půl devátou u dveří se štítkem B – Animace znamená hrát si. Seminaristé si se mnou pohráli hned, jak jen to šlo – domluvili si sraz až na devátou... Účastníci si pozvolna sedají na židle poskládané kolem dokola nejrůznějších loutek rozprostřených po zemi. První v pořadí je diskuze o viděném. Lektor Radek Beran se ptá na dojmy z liberecké inscenace Naivního divadla *Řekl bych nějaké vtíp a pak bych umřel smíchy*. „Vzal jsem na to synovce, kterej do divadla nechodí a kamarádi mu říkají, že je to debilní. Radši hraje počítačový hry... Byl strašně spokojenej,“ letí do éteru hned zkraje debaty. Další seminaristka naráží na fakt, že když nám bylo souzeno místo někde na boku nebo v lóži na balkoně, velká část dění nám zůstala skryta. „...Musíme se zajet podívat do Liberce do divadla, spousta vtípů z toho mi unikla.“

Vedoucí semináře končí diskuzi slovy: „Začneme pomalu něco dělat, ale opatrně takhle po ránu. Následuje rozdělení do skupinek pro zpracování námětů, které si účastníci dopředu zvolili. Můžou využít buď loutky, které jsou k dispozici, nebo nějaké vyrobit. Je také možné se rozprchnout po městě a něco vytvořit. Je tu nějaká divočina? Park? Zpleníme park! Nabízí se i otázka prostoru, ve kterém se finální scénky budou hrát. Lektor vtipně komentuje situaci – můžeme se rozstřelit každé na jinou stranu. Lze vzít do hry konkrétní místo, našít věc na konkrétní prostor.“

Jedna skupina už má jasno co a jak. Chcete to říct? Druhá strana rovněž odpovídá otázkou: Chcete to slyšet? Vdovci versus vdovy a jejich počty. Rada zní: běžte si na klacky, nasbírat materiál nebo si dejte kávačku a pohovořte o tom. Zbytek seminaristů se taky automaticky dělí do několika menších týmů, z hroma-

dy loutek vybírají takové, aby sedly do jejich konceptu. Vytahují zápisníky, vznikají první poznámky a plány. V zastoupení semináře figuruje dokonce zahraniční účastník. I téma, které si ve dvojici volí, je mezinárodní... Jak se řekne anglicky zelí?! Bez českých slov se to ale asi neobejde. Lektor prochází skupiny a vyslechne si plány každé z nich. Máme tu i jednoho sólistu... Po chvíli nevím, kam se dívat dřív a koho poslouchat předněji. Ze všech sálá energie a chuť k realizaci nápadů. A že jich je! Navíc velmi různorodých. Zaposlouchám se do nácviku jedné dvojice a záhy zjišťuji, že politická tematika bude taky na pořadu dne. Na závěr si před odchodem vyslechnu bouřlivou hádku, zda existuje slovo tiskace či nikoliv (Word mi ho červeně podtrhává, tak nevím, nevím). Seminář opouštím před rozuzlením sporu a doufám, že se správnou odpověď dozvím třeba na předváděčce. ●

Seminář C – Divadlo masky

Masky, kmeny, mimové

Marie Klemensová

Seminář C – Divadlo masky – najdete v prvním patře budovy ZŠ a SŠ Bohe-mia. Vede ho Miloš Samek, absolvent oboru pohybového divadla a klauniády na Konzervatoři Jaroslava Ježka, herec, produkční, scénárista a režisér v Divadle Cirkus Žebřík.

Ve třídě už je nachystáno všechno potřebné. Lavice jsou uklizeny na stranu, aby bylo dost místa na pohyb, vzadu místnosti leží dvě krabice plné výtvar-ných potřeb a na stupínku je vyskládána řada masek všeho druhu. Poloobličejové i celooobličejové, hranaté i kulaté, neutrální i konkrétní, maska z krabice, PET lahve, dokonce i z kanystru. Než si je seminaristi budou moci vyzkoušet, nevy-hnou se ranní rozcvičce. Rozpohybovat ramena, vytřepat ruce i nohy, protáhnout kyčle, trup i krk. Vše se děje v pra-videlném rytmu a chvílemi to připomíná jakýsi kmenový tanec. K mojí představě přispívá opodál položený buben... navíc ty masky! Náčelník na svůj kmen při cvi-čení poctivě dohlíží, pohyby kontroluje

a opravuje. *(Po chvíli si všímám, že i já se snažím narovnat.)*

Přichází řada základních cvičení s imagi-nárními balónky, psy a provazy a z kme-nu se mžikem stává skupinka mimů. Pak seminaristi dostávají za úkol skrze tělo znázornit čtyři základní emoce. Zlobu – to jde hrudník a brada dopředu; strach – tam naopak tělo chce jít dopředu, ale nepustí ho to, tak jde dozadu; radost – tam je vše otevřené – ruce, pusa i hrudník; a protikladný smutek – tělo se propadá samo do sebe. Klidně můžete „přehrávat“, protože masky si to žádají. Od emocí se pokračuje k charakterům. První přichází vznešený člověk nebo panovník, potom prostáček. A pak pro-cházíme letem světem všemi věkovými kategoriemi.

A teď hurá pod masku! Nejprve pod tu neutrální. Že se maska musí vždycky dívat na diváka, je samozřejmostí, stejně jako to, že se maska nasazuje zády k divákovi. Nejprve se zkouší semina-ristům již dobře známé čtyři základní

emoce. Miloš jednotlivé pokusy natáčí, aby měli všichni příležitost se později podívat, jak u toho vypadají. Teď, když hrají s maskou, musí být každá emoce zkoncentrovaná do všech částí těla. Pak si zkouší s usměvavou maskou zahrát radost, následně s tou samou maskou emoci smutku. „To je jak taková ta učitelka, co učí už padesát let a musí se na děcka usmívat, i když je nesnáší... – Mně to připomíná klauna z cirkusu, co ví, že musí lidi bavit, i když nechce. – Mě baví, jak ten pohyb ramenou může být i pláč i smích. – Mě překvapilo, jak když se šlo s tou samou maskou po páté, pře-stala jsem ji vnímat jako radostnou.“

A co z toho všeho nakonec bude?

„Budeme pracovat se vším, co tu máme a masky plánujeme i vyrábět, ale jaké budou nebo jak se budeme na závěr prezentovat, záleží na domluvě kolektivu. Těžko říct, kam se to vyvine,“ dodává Miloš. ●

Seminář E – Smím prosit, ale jsem „dřevo“?!

Propojme si hemisféry

Markéta Zborníková

„Dobrý den,“ vydechnu, když doběhnu k muzeu. „Smím Vás poprosit, nasměrujete mě do tanečního sálu?“ zoufale koukám na slečnu, která evidentně nepatří k organizačnímu týmu LCH. „Jsem úplně ztracená a ty velké dveře jsou zamčené,“ krčím rameny a hlavou kývu směrem k domnělému vchodu. Ptám se pak ještě několika lidí, které potkám a asi po pěti minutách konečně beru za kliku do místnosti, kde probíhá seminář. Ne ne, neztratila jsem se (možná trochu), jen jsem zkoušela prožít název semináře. Přicházím s malým zpožděním a lektorka Hana Strejčková mě hned vyze, abych si po ránu společně se seminaristy zacvičila. To vítám a už s ostatními zkouším uvádět tělo do nerovnováhy. Ruka, noha, stejná noha, stejná ruka, pravá noha, levá ruka, rotace, ramena prokroužit, ale každé v jiném směru, „Propojte si hemisféry,“ říká lektorka. Uprostřed kruhu leží spousta papírových různě ozdobených nohou a rukou, které mají vodící tyče z klacíků a větví, nebo jsou zavěšeny na nitích. Každý hledá ty své: úkol zní oživit je, vytvořit pohyb a drobný příběh. „Dejte nohy a ruce tam, kde je jim dobře a kde chcete, aby na vás počkaly,“ posouvá Hanka aktivitu dál a do prostoru posílá krátké plastové trubky. Jak jsem se doslechla, materiály předchozího dne byly dřevo a papír, dnes je to plast. „Co se s tím dá dělat?“ ptá se lektorka a seminaristé okamžitě začnou vymýšlet variace pohybu a činnosti. Masážní válečky? Dalekohled? Trubka? Labyrint? Továrna? Najdeme

společně rytmus té továrny? A do tohoto prostoru vchází někdo se svými nožičkami. Jak se tam cítí? Chvilí pobudou a pak zase odejdou. Pak se pomocí nafouknutých igelitových sáčků vytvoří hlavy, které ve spojení s trubkami vykouzlí panáka. „Je to pro vás člověk, nebo jakákoli zástupná figura?“ položí otázku Hanka a ozve se několik výkřiků zahrnujících škálu bytostí živých i neživých. Lektorka vyhledává pauzu občerstvovací a obkreslovací, kdy si během občerstvování mají seminaristé vzájemně obkreslit části svých těl na velký papír a vystříhnout je. V poměrně krátkém časovém úseku tak vzniká spousta podnětů, předmětů, v místnosti je množství rekvizit a pomůcek. Z části toho všeho má vzniknout instalace za Divadlem Karla Pippicha. Jako pozorovatel jsem zpočátku lehce zmatená, ale v průběhu se jednotlivé aktivity provazují v celek. „Vstup do tématu tvoří každý sám, ale každý den by měla vzniknout společná instalace. Části lidského těla zasazujeme do vnějšího prostředí, nic by nemělo zůstat placaté, mělo by to být plastické – různé materiály, různé rekvizity, různé objekty. Říkám tomu hřiště materiálů, důležitá je svoboda, každý se v tom tématu může najít, každý nápad se dá dotvořit. Všechno se to pak propojuje – konfrontují se materiály, prostředí i témata, hra s objekty se prokládá pohybem. Hýbat se a hýbat s něčím může každý,“ popisuje Hanka a u toho se tvoří instalace s názvem „První kroky, první pozdravy“. ●

Agenti ze seminářů

Seminář B

Seminář B

ping pong dělá rámus
banány se zdělají
o mandarinku se
podělíme i se šlupkou.

- TejPa

Seminář L

Efektivní, rychlá a téměř profi výroba loutek, s r. o. Kanafas, provázky, zlato a stříbro, oči a uši, kašírka a drát, provázky, gumičky, nitě, šijeme, lepíme, pauza na kafe, pájíme, skládáme, žehlíme ručně... To už je dvanáct?!

- agent Lajka

Seminář N

Někdy je dobré se podívat do svých očí, někdy je ale nejlepší nevidět svoji duši.

- agent Fiksa

Seminář P

Na začátku jsme se vzájemně přivítali, a každý si měl vymyslet nějaký jiný druh pozdravu, třeba vojenskou nebo s úklonou. Pak jsme hráli na babu, kdy jsme mohli toho druhého osvobodit tak, že jsme ho pohladili. Pak jsme se rozdělili na skupinky po čtyřech lidech, měli jsme každý u sebe namalované perničky, které jsme si vzájemně kradli. Ale muselo to být nenápadné, protože, když to ten okradený viděl, museli jsme perniček vrátit. A pak jsme vyráběli loutky z ruliček

- blondaté agentky

Seminář C

- Když se zdržíš na snídani, neměl bys kachničkám v řece házet nesnědené rohlíky. Když je krmít budeš, přijdeš pozdě na seminář.
- Úsměv za zamračenou maskou nevypadá jako radost, ale jako smutek.
- Ranní rozcvička je pro tělo to nejlepší.
 - Když máte na sobě masku, vidíte mnohem hůř, než když na sobě masku nemáte.
- Drobný pohyb člověka stačí k rozpohybování celé skupiny.

- agent Nounejm

Šlofonius a Mordulína

LDO / ZUŠ Strakonice

RECENZE

Představení pro pavouky

Blanka Luňáková

Odposlechnuté hlasy lidu

- Bylo to dobrý, hodně se mi to líbilo, bylo to vtipný.
- Loutky byly super, nejlepší byl ďábel, ale líbily se mi všechny.
- Co v tý naší kuchyni máme všechno za postavy...
- Mně se to strašně líbilo. Líbili se mi nějaký z těch kluků. Hele támhle jsou kluci!
- Zaujalo mě, že tam jsou čtyři kluci a jedna holka v tomhle věku, to je super, že hrajou divadlo a že je to baví. A ještě si vzali takhle starou hru, s tou taky nejde nic moc dělat, tak se na tom akorát vyřádí, že jo. Je hezký, že tam dali to selfíčko, tím pádem to trochu vysvobodili, aktualizovali to. Člověk by řekl, že tyhle ty pubertáky to nebude bavit, ale je vidět, že si v tom našli to svoje.

Čirá radost, chuť si zahrát a pěkně si to užít mě strhly. Ale ten nešťastný loutkářův „dvořeček“... I když v případě žáků LDO ZUŠ Strakonice jsem pochopila jejich potřebu nějak zdůvodnit použité divadelní prostředky.

Parta dětí hledá na půdě poklad. Ten sice nenajdou, ale objeví plno harampádí: hrnce, struhadla, mačkadlo na brambory, pružiny na posilování, autíčko a stůl, z jehož šuplíku vytáhnou sešitek staré loutkové hry (původní předlohu z konce 19. století – parodii na Turandot pravděpodobně z pera chrudimského rodáka Aloise Gallata, kterou upravil Ivan Křešnička). Dostanou chuť zahrát si divadlo. Až potud je vše uvěřitelné. Pak nastane příliš náhod najednou. Melodii, kterou jeden kluk brnká podle nalezených not na metalofon, najednou úplně náhodou znají i s textem všichni ostatní, hotová konstrukce kukátkového jeviště s oponkou šitou na míru náhodou přesně pasuje do otvorů na stole a staré kastroly spolu s ostatními krámy jsou mžikem sestaveny do umně vyvedených loutek. Předem připravených, pochopitelně. Ne že by nebyly nápadité – herci se při jejich výrobě jistě vyřádili. Ale v konceptu, který si zvolili, mohli klidně celý kus odehrát jen na stole s nalezenými předměty – a byl by to čistší tvar. Nebo kdyby na půdě našli přímo loutkové divadélko? Jako prostředek ke ztvárnění staré frašky by možná pasovalo. Ať tak či onak, odpadla by nedůslednost v přiznaném nebo skrytém vodění a divák by nemusel řešit, proč se někdy herci schovávají za černou látku v pozadí kukátka, když jinak s loutkou hrají odkrytě. Zcizovací momenty většinou fungovaly jako berličky, vnitřní vazby na odehrávaný příběh byly buď naznačeny, nebo chyběly.

A pro koho vlastně herci všechno hráli? Na začátku při vstupu na půdu s pohledem do zaplněného hlediště konstatovali, kolik že je tam pavouků. Na konci pavouci hlasitě tleskali. Tomu entuziasmu, energii a nadšení. A určitě se těší, co ta parta ukáže příště. ●

RECENZE

Kuchyňská burleska

Jirmanová & Jirman

Chrudimák Alois Gallat by se mohl radovat. Nejstarší žáci strakonické ZUŠ si vybrali (nebo jim bylo vybráno) jedno z jeho humoristických děl, parodie Princezny Turandot o rytíři Šnofoniově a princezně Mordulíně. Je to hříčka, jejímž jediným cílem je pobavit. Inscenátoři ji vybavili rámcovým příběhem: skupina dětí se vypraví do jakési blíže nespécifikované staré budovy, kde plánují nalézt poklad. Místo pokladu však najdou jen bohatě vybavenou kuchyň a v ní, v šuplíku ukrytý, text divadelní hříčky. Kombinace obojího v nich vyvolá hlad po divadle – dostanou chuť hru si tady a teď zahrát. K dispozici mají jen ono zmíněné kuchyňské vybavení. A v této chvíli nastává problém: kdyby se nastoleného principu hledání drželi, mohla vzniknout zajímavá a vtipná podívaná, jak se takřka z ničeho, respektive z předmětů běžné kuchyňské potřeby, vykouzlí divadlo („kuchyňské loutky“ jsou už mnohokrát zrecyklovaným postupem, ale je to postup osvědčený, tudíž lákavý, a navíc, pro každého je to vždycky poprvé). Jenomže ouha, místo toho, aby loutky vznikaly vynalézavě před našima očima, třímají aktéři jakoby mávnutím kouzelného proutku loutky už hotové. Ano, výtvarně jsou pěkné, až zdobné. Ale jednak se tím porušil princip, který herci na začátku rozehráli, a za druhé, a to především, tyhle tyčové loutky ze struhadel, cedníků, pařáčků a kvedlaček skoro nic neumějí. Jejich schopnosti se zasekly na úrovni vozembouchu, a tak jsou také ponejvíce používány. Je to velká škoda, protože z herců, konkrétně čtyř kluků a jednoho děvčete, přímo tryská chuť hrát si a tvořit. Když dostanou prostor spontánně se rozehrát, je radost se na ně dívat. Ale co chvíli zadrhne pohádkový příběh jakýmsi zcizováčkem: herci začnou vytvářet vedle vztahu Mordulíny a ňoumatového rytíře i vztahy „jako mezi sebou“. Tenhle režijní záměr je překombinovaný a herce zbytečně svazuje. Energie a chuti hrát mají zjevně dost, proto by si zasloužili větší volnost a šikovnější loutky. Pak by se určitě předvedli v plné parádě. ●

ROZHOVOR S LDO ZUŠ STRAKONICE

Čtyři Šnofoniové a jedna Mordulína

jj

Proč jste si vybrali tuhle pohádku?

Všichni: To přinesl tady Ivan!

Ivan: Oni totiž vůbec nechtěli hrát loutkový divadlo!

- Hlavně já jsem nechtěl hrát!

Ivan: Mám kořeny v souboru Strakonická radost, strašně jsem toužil po tom, udělat loutkový divadlo. Slíbil jsem jim, že příští rok už budeme dělat činohru, ale teď že bych je zkusil uvést do loutkového divadla.

Jak jste přišli na ty loutky?

Ivan: Kdysi jsem byl na semináři s panem Oudesem, dělal s námi pouťovou hru, kde jsme využívali tyhle kuchyňské věci, tak jsem si na to vzpomněl. Zadal jsem úkol, že jsme omezený jenom tím, co jde najít v kuchyni. Pak jsme se seznámili s jedním bezdomovcem, který žije ve Strakonících na smetáku, vždycky jsme si u něj objednávali – řekli jsme mu: za týden potřebujeme lžičky, tak byly lžičky. A takhle jsme tvořili. Bylo kvůli tomu dost krvavých zkoušek.

- I představení!

- Jo, z drátů, z toho plechu.

- Dneska jsem se seknul do rtu, když jsme šermovali.

- A jak děláme bouřku tím plechem, tak mně to jednou rozřízlo nohu.

- A v Bechyni nám vylítl ten rytíř, jak se houpe, a vletěl mi přímo do zubů.

- A na zkouškách pořád vymýšlíme další a další věci, každý představení je úplně jiný.

- Třeba teď, jak vlezu pod toho krále a vodím tu loutku, to jsme ani nezkoušeli.

- Od premiéry to nebylo stejné. Co budete dělat příští rok?

Všichni: Ňákou činohru! ●

Na cestě

CIVÁRAMO / ZUŠ Veselí nad Moravou

RECENZE

Bejt v krutý pohodě se vyplatí

Magda Zicháčková

Inscenací *Na cestě* souboru ZUŠ Veselí nad Moravou prostupuje příjemná a uklidňující atmosféra. Za doprovodu xylofonu a kalimby jsme se přenesli do daleké Asie, kde na nás čekal příběh tří putujících kamarádů. Zvolené totemové loutky i marioneta se k příběhu dobře hodí. Co musím ocenit, je kromě zručné práce s loutkou, práce s hlasem, a to všech herců a hereček. Skvělá artikulace i emotivní zabarvení hlasu jasně vypovídalo o charakterech jednotlivých postav. Ač se jednalo o dobře zahrané představení, chybělo celku to nejdůležitější: smysl celé inscenace. Nenacházím logické vysvětlení, proč byl potrestán právě ctnostný Sasuke? Proč právě jej pavoučí démon lapil do svých sítí? Bylo to proto, že se odvážil jít na cestu sám? Proto, že zradil kamarády a nechtěl ztrácet čas odpočinkem? Nebo snad proto, že byl jako jediný nebojácný? Jde o nepřehlédnutelný nedostatek, který přináší zmatek. Jaké poučení z putování si odnesou jeho kamarádi? Je možné příběh vysvětlit tak, že když bude člověk popíjet s kamarády, nebude brát ohled na čas, bude bojácný, líný a bude v krutý pohodě, žádné nebezpečí mu nehrozí. Což se vlastně musí líbit zákonitě každému, ne? ●

Odposlechnuté hlasy lidu

●
Tišší to bylo, xylofónek, pak se ozvalo „ÁÁÁÁ!“ a já se strašně lekl.

●
Chybělo mi tam co a proč. Ale mladí, hezcí lidé, na to se dá koukat, i když nevíme, na co koukáme.

●
Přišlo nám to trochu zmatený, to s tím pavoukem – jestli ho zabil, proklel, nebo zachránil, nebo jestli se mu to jenom zdálo.

●
Krásný ponaučení nakonec: když jdeš na výlet s kamarády, neber si čaj, ale saké.

●
Líbila se mi ta část v lese.

●
Hra s marionetou byla dobrá, taky ta marioneta sama o sobě byla povedená.

ROZHOVOR

Saké je jako limonáda

pab

Proč jste se rozhodli zpracovat právě tuhle předlohu?

Vítězslava: Já jsem nabízela dětem několik předloh z téhle knížky (*Prodaný sen od Z. Černé a M. Nováka – pozn. red.*) a poté, po měsíci váhání jsme nakonec vybrali tuhle. Protože nám přišlo, že skýtá nejvíc možností pro loutkové představení, že skrývá nějaké tajemství.

Zajímali jste se kvůli tomu o nějaké japonské realie?

Martin: Vycházeli jsme z toho, co je typické na Japonsku. Říkali jsme si, že výtvarně i hudebně to půjde pojmout líp, než nějakou jinou zemi, kterou lidi neznají.

Kde se zrodil nápad na loutku pavoučí ženy?

Martin: Ty nohy vymyslela paní učitelka. V pohádce je pavouk jenom na konci, ale ta žena je normální. Tak jsme vymysleli, že se tam budou takhle prolínat ty prvky, že pak diváka tolik nepřekvapí, když se z ní ten pavouk stane.

Zaslechl jsem názor, že poselstvím je, že když člověk cestuje s přáteli, má pít alkohol. Ztotožňujete se s tím?

Pavel: Spíš šlo o to ukázat rozdíl mezi postavami. Že se nakonec setkají, že začnou chápat jeden druhého. Takhle to беру já. Na začátku Sasuke neuznával své dva kamarády alkoholiky. Sice nepili moc silný nápoj, ale pili.

Vítězslava: Vedle slivovičky je saké úplně limonáda. (smích)

Pavel: Ale Sasuke měl taky spoustu vad a potom to trochu pochopil a se s ostatními usmířil.

Vítězslava: Když spolu přátelé popíjejí, není na tom nic špatného. Musí se jenom najít ta správná míra. Jestli jste si všimli, na závěr mu přinesli velký soudek saké a on jenom okoštoval, a nechal ho tam. Takže se těm přátelům podřídil jen do určité míry. ●

ZÁPIS Z DISKUSE

Kaskáda

jj

Malý člověk jménem Ngali

Nejdiskutovanější otázkou inscenace *Malý člověk jménem Ngali* se stal rámec, do něhož byly tři africké povídky zasazeny. Uklízečky, které si zahrají divadlo, byly pro většinu z přítomných koncept navíc, bez něhož by se inscenace obešla, i protože scénografie byla natolik výrazná, že příběh mohla rámovat jen ona. Kdyby inscenaci režírovaly Daniela Fischerová nebo Blanka Luňáková, rámec by vyškrtly, Martin Hak by z textu udělal čtyři celovečerní představení. Dalším důležitým tématem bylo nasazení hereček, zvláště při ztvárnění opic a žab – pro někoho bylo nasazení nejpříjemnějším zážitkem z představení, někdo se bál o jejich hlasivky a přílišná energie byla nesnesitelná. Mluvilo se o nepropojenosti jednotlivých příběhů, loutkoherecké technice i úpravě jazyka pro avizovanou věkovou skupinu 4+.

Na cestě

Pro debatu o druhé inscenaci bylo zásadním tématem samotné téma inscenace – o čem to vlastně bylo? Divákům nebylo jasné, jestli je to o víře, zbožnosti, alkoholu, přátelství, či je to kontemplativní japonský příběh bez jasně definovatelného smyslu. Narazilo se celkově na problematiku českého uchopování asijských námětů se snahou o vystihnoutí orientální divadelnosti – jiný přístup k času, ke gestu, k vyprávění, k symbolu. Kvůli exotičnosti příběhu a nedostatečnému odlišení důležitosti jednotlivých motivů (přátelství, cesta, ale především alkohol versus čaj) diváci i porotci ztráceli možnost zorientovat se v představení. Protože se diskuse neúčastnil žádný japanista, největší záhadou bylo japonské propojení přátelství a saké – ovšem soubor v závěru objasnil, že alkohol se v původním příběhu vůbec nevyskytuje a jedná se o intervenci jiho-moravské kultury, odkud pocházejí.

Lepardessus

I u představení souboru Desgirafes bylo téma – spolu s prostorem a časem – důležitým bodem diskuse. Byl oceňován přirozený půvab hereček i to, že grácie, s níž se po scéně pohybovaly, byla záměrně laciná a tematizovaná. Precizně použitá hudba jasně strukturovala představení na větší celky i mikrosituace. Prázdný prostor, v němž se hrálo, sice způsobil, že každá nepřesnost byla velmi dobře vidět, ale umožnil např. otevřít téma módy a fintivosti již v prvním obraze, kdy se na prázdné scéně objeví červené lodičky. Pro část porotců i diváků bylo téma oběti patriarchálního světa, která se týká žen i žiraf, příliš ploché a tezovité. Mluvilo se o nejednotě stylového řešení – např. maňascích, jejichž podoba jako by nesouvisela se zbytkem představení či o repetitivním praní se o kabát.

Šnofonius a Mordulína

Při diskusi o posledním představení byla opět zmíněna problematika rámce, do něhož je samotný příběh zasazen – i tady byl shledán nadbytečným. Řešil se také text Aloise Gallata, který sloužil jako předloha k inscenaci – pochází z poloviny 19. století a původně je parodií na produkci tehdejších loutkářů. Jaký smysl má takový text inscenovat, když sám příliš nevybízí k tvořivosti? Soubor zpracoval text s výraznou energií a zajímavými loutkami, jejichž podoba ovšem s postavami ani s dějem příliš nesouvisela. Hovořilo se o tématu, které nesouviselo s textem a také o nesrozumitelnosti příběhu pro menší děti, které stěží dokáží rozpoznat parodii na pohádkový syžet. Původní záměr byl pracovat s přetahováním se o jedinou dívku v souboru, ovšem zůstal nerozvinutý, protože se energičtí kluci poštuchovali jen pro radost z poštuchování, ne kvůli vztahové rivalitě. ●

Loutkocaching

Hledači všech pokladů, spojte se a vydejte se po stopách pondělní cachky:

Krev, oheň a Mája.
Bacha na kozla.

Překvapujete. Nedělní cachku nalezli:
Berča
sourí z Missouri
opuncie

Náповěda není netřeba. Věřte a jděte
za světlem i přes pondělní povinnosti.

K sobotním krotitelům cachek se přidala
Berča, víteji!

Malý člověk jménem Ngali

Spolek Scéna / Kralupy

RECENZE

Příběhy, které stojí za to vyprávět

Martin Hak

Malý člověk jménem Ngali je názvem inscenace a zároveň názvem jednoho ze tří příběhů, z nichž se tříčtvrtěhodinový kus skládá. Divadelní spolek Scéna z Kralup nad Vltavou otevírá vyprávění tří příběhů příběhem čtvrtým, a sice příběhem čtyř uklízeček. Ty se chystají uklidit divadelní jeviště po práci herců. Přestože původně pospíchají, zaujme je „matriál“ na jevišti natolik, že se rozhodnou si také zahrát divadlo. Z uklízeček se v mžiku stávají šikovné, zkušené herečky, co krásně zpívají, a začínáme sledovat první ze tří afrických příběhů. Během večerní diskuse zazněla jednoduchá a fatální otázka, zda je tento „rámec“ nutný, nezbytný, potřebný, zda přináší něco důležitého pro to, abychom následujícím příběhům lépe porozuměli. Osobně si myslím, že ne. Situace s uklízečkami nijak nesouvisí s africkými příběhy, o které, jak se domnívám, jde především. Kvůli nim jsme přišli, v nich je něco, co stojí za to hrát. A tak tento „rámec“ ubírá sil divákům a času pro setkání s krásnými příběhy z Afriky. Tři africké příběhy jsou výběrem z knížky *Africké pohádky* (O. D. West). Přitažlivý, krásný, moudrý, mnohovrstevnatý, čistý a vybroušený

text literární předlohy (krásné bajky) prošel dost zdařilou úpravou a stal se ve všech třech příbězích srozumitelným divadlem. Nechci se zde rozepisovat o každém příběhu zvlášť. Všechny tři stojí za to vyprávět, jejich moudrost je hluboká a příležitost k uvažování divák měl. Tak to má být. K jednomu z příběhů se sice ještě vrátím o pár řádků níž, před tím ale chci zmínit ještě dvě věci. První je zpěv. Čtyřhlasý sbor, který propojoval (a také odděloval) jednotlivé příběhy, byl krásný. Druhá věc je poučení. K bajkám tak nějak patří. Osobně mám rád, když mám příležitost si k němu dojet sám. Nerad ho slyším hotové, skoro nikdy se netýká mého vlastního pojmenování. Ale připojuji se ochotně k večerní diskusní poznámce Tomáše Jarkovského, který řekl něco v tom smyslu, že dětský divák takový doprovod k odhalení možného tématu bajky potřebuje a rád jej přijme. Ovšem, zavládla také shoda nad tím, že formulace poučení by mohla být připravena dětskému divákovi srozumitelněji. A teď k jednomu z příběhů. Jak jsem už napsal, všechny byly vyprávěny srozumitelně. Ale protože jsem se s nimi už dříve setkal, vím, že se v nich skrývají vrátka do jiných, hlubších a ještě hlub-

ších úrovní porozumění světu kolem nás, vztahům, které žijeme s druhými, i vztahu k sobě samým. U bajky je to rozhodně ojedinelá kvalita. Vybrám ze tří příběhů ten, co dal jméno celé inscenaci a nabízím těm, co by se do něj chtěli znovu vyprávět, najít jeho nečekaná zákoutí a položit si pár otázek: Proč Ngali není spokojen s tím, jak je velký? Jak se žije člověku velkému stopu a píd' ve vesnici mezi „normálními“ lidmi? Po čem v hloubi duše opravdu touží, když říká, že chce vyrůst? Co Ngali opravdu získal, když seděl ve větvích baobabu a viděl daleko? Čím vším se Marabu liší od Žirafy a Buvola? Podobné otázky lze začít klást u jakéhokoliv příběhu. Hledání odpovědí nás spolehlivě dovede k osobním tématům a k reflexi vlastního života. A to mám na divadle (nejen loutkovém) rád. Svým vlastním zpracováním vybraných afrických příběhů mě dámy z Divadelního spolku Scéna doprovodily k dalším novým otázkám, a tak jim za to děkuji. No a šrapnel neboli pecka na konec. V závěru večerní debaty o představení jsme se od souboru dověděli, že je to jejich první pokus s loutkovým divadlem. Uf! Smekám slamáček a děkuji. ●

RECENZE

Nevyužitá příležitost

Zuzana Vojtíšková

Představení *Malý člověk jménem Ngali* Divadelního spolku Scéna z Kralup nad Vltavou se potýkalo s několika problémy, kterými někdy trpí začátečnické loutkářské produkce. K. Klička Špičková, M. Kuptíková, M. Čechlovská, P. Maloy Řezáčová sice pěkně rozehrály partu hereček, která je schopná vydovádet se s koštětem, kbelíky a kartáči a rozezvučit je jako hudební nástroje, pak ale tohle všechno zahodily a staly se z nich herečky, které si už ani nevzpomněly na to, že by se z náčiní na uklízení daly vytvořit postavy. Vzhledem k tomu, že pak začaly hrát s připravenými loutkami jiného výtvarného designu, stal se rámeček jaksi nadbytečným, neposloužil samotnému představení, neodůvodnil, proč si uklížečky hrají divadlo. Práce s kufrem, zapomenutým na stole, z něhož vznikl baobab, byla v počátku představení příslibem tvůrčího přístupu, rozvíjení objektů na jevišti, překvapování diváků různými novými prvky a nečekanými funkcemi. Bohužel však po rozklenutí stromu se stala scéna statickou a kolem hlavního objektu se jen hrálo, ale nehrálo se s ním.

Tři africké pohádky, resp. bajky, byly za pomoci loutek spíše odilustrované, než odehrané, takže poučení na konci příběhu nevyplývalo z prožitě situace, ale stalo se jejím dovysvětlením, odůvodněním, proč se příběh vlastně hrál. Představení, které na začátku slibovalo zajímavou energii a tvůrčí přístup, se postupně rozplynulo do pocitově stále delšího a delšího vyprávění s loutkami, kterému nepomohla ani viditelná, dobře míněná snaha hereček. ●

Odposlechnuté hlasy lidu

●
Já jsem chvílemi usínala, mělo to narušený temporytmus.

●
Mně se líbil had! A ten strom.

●
Dobře pracovaly se zvuky, ale jinak nevím...

●
Já jsem dlouho čekala, proč se to jmenuje, jak se to jmenuje... ale nakonec jsem se dočkala.

ROZHOVOR

Co bylo dříve?

Jas

Jak projekt vzniknul?

Původním impulsem bylo, že jsme se asi před pěti lety dozvěděli přes známé a kamarády o charitativní akci, rozvojovém projektu Naše děti v Kongu a přemýšleli jsme, jak bychom jim mohli pomoci. A protože jsme divadelníci, první, co nám přišlo na mysl, bylo divadlo. Rozhodli jsme se udělat inscenaci z afrických pohádek, se kterou jezdíme a honoráře posíláme na jejich sbírkový účet.

Vy ale nejste loutkový soubor, že?

Je to naše premiéra – doposud jsme dělali činohru nebo pohybové divadlo, ale v tomto případě jsme si vybrali pohádky o zvířatech a rozhodli jsme se je ztvárnit loutkami. Ty loutky původně měly být tradiční, ale nakonec z toho vznikla taková „recyklovaná pohádka“.

Kdo přišel na ten nápad recyklovaných materiálů?

Asi já (Kateřina), protože jsme částečně výtvarnice. Celé to začalo tím, když Pavlína s Magdalenou řekly, že chtějí udělat pohádku, aby se vešla do kufuru (auta), aby se s tím dalo jezdit. Mě hned napadlo, že by to mohl být starý kufr a v něm recyklované věci. Protože ta romantická představa o Africe se dnes posouvá, protože i lidi, kteří tam žijí primitivním způsobem života, nevyrábějí dnes z přírodních, ale recyklovaných materiálů.

Jak je to s vaším souborem - to jste jen čtyři?

Kdepak. Jsme členky divadelního souboru Scéna z Kralup, který má velmi dlouhou tradici sahající na počátek 20. století. V souboru je nás hodně, takže to funguje tak, že někdo přijde s návrhem, osloví pár lidí a kdo má čas a chuť, tak se zapojí. A ti ostatní podporují, třeba pokud jde o techniku. A ještě musíme připomenout, že v Kralupech pořádáme festivaly. Zrovna minulý víkend jsme měli festival Za vodou, který už má osmnáct let. Máme štěstí, že nás město Kralupy podporuje, takže můžeme pořádat festival dvakrát do roka. Často u nás hrají soubory, které sbíráme na různých přehlídkách. Přivážíme do našeho města divadelní alternativu, děláme takovou osvětu amatérského divadla v kraji. ●

Davová psychóza

Obraz první

- Jdete taky na to Očištění? Prej budou přidávat?
- A kdy?
- Nevím. Až to dohrajou, to abychom si tam šli stoupnout dřív.

Obraz druhý

U vstupu na Jeviště DKP postává dav natěšených diváků. Přes schodiště se vine až před hlavní budovu. Všichni si nadšeně šuškaří o amatérské divadelní události roku. Odcházejí diváci z prvního představení, někteří vypadají očištění. Ozývají se útržky rozhovorů odcházejících s příchozími.

- Tak co? Jste očištění?
- Jo. Ale očistit by se měly hlavně ty kostýmy.
- Hlavně si nesedejte na zem.
- Mně se chtělo plakat.
- Sedněte si co nejbliž, abyste nasáli tu atmosféru.
- Podívejte se, jak se tváří, to asi bude smutný.
- No, veselý to není.

- Hele, ty amatéři jsou ještě cudný. Já jsem se bála, že se budou svlíkat úplně.

- Kde tam byly ty loutky?
- To bylo objektové divadlo.
- No, objekty tam rozhodně byly. Dav se rozchází. Do stmívající se scény doznívají sladkobolné tóny trombónu. ●

Lepardessus

Desgrafes, ZUŠ F. A. Šporka / Jaroměř

RECENZE

Téma nebo teze?

Tomáš Jarkovský

Inscenace *Lepardessus* pracuje od samotného svého úvodu s velmi razantním scénickým gestem. Na scéně není nic než pár výrazných červených bot na vysokém podpatku, do nichž se vzápětí obují dvě mladé, pohledné dámy, jež ještě doplňuje třetí, neméně půvabná, která ukrývá svůj akordeon pod kabátem z žirafí kůže. A o ten kabát tu jde. Dívky se o něj přetahují, pózují v něm, vystavují jej na odiv. Na vysokých podpatcích a v žirafím kabátku jsou skoro tak krásné jako ta žirafa, která kvůli jejich touze žirafě se podobat musela zemřít. A přece nejsou. Důvod, proč se to celé i vše další odehrává, je nasnadě. Zabíjet krásná zvířata, svlékat je z kůže a do té kůže se pak z pohodlnosti, zpupnosti či marnivosti oblékat je zkrátka hloupé. Falešnost touché pýchky navíc na závěr odhalí moucha tse-tse, proti žirafě i člověku nepatrný tvor, který však dokáže pyšnému střelci ublížit se stejnou lehkostí, s jakou on sprovodil ze světa tvora jiného. A nezůstane jen u něj, letí

si výhružně i pro nás ostatní... Jenže co s tím?

Woody Allen prý kdysi řekl, že kdo chce něco sdělovat, má jít na poštu. Ten výrok (k nalezení kdesi vlevo dole) s oblibou citují výrobci prázdné zábavy, kteří jím ospravedlňují vlastní počínání. Ať už je autentický či nikoli, oblíbil jsem si ho také. Myslím, že jeho smysl je ale jiný. Tkví v rozdílu mezi tématem a tezí. Teze je uzavřenou, předem formulovanou, prefabrikovanou pravdou, která se z jeviště či filmového plátna sděluje divákovi. Téma je oproti tomu cosi, co lze z různých stran obehávat, co často vzniká z protikladů, oblast společného zájmu tvůrce a diváka, kterou společně objevují a v její mnohoznačnosti zaskoušejí. Vážím si interpretační odvahy jaroměřských, péče, kterou věnují struktuře inscenace, i tolik vzácné ochotě být ve zvolených prostředcích maximálně konkrétní. Přesto se nemohu zbavit dojmu, že na cestě k tématu tentokrát zůstali u pouhé teze. ●

RECENZE

Kankán a žirafy

pab

Prévertova *Žirafí opera* je krátký text, který ve třech mírně surrealistických obrazech vypráví příběh o tom, jak lidé zabíjejí žirafy, aby si z nich dělali svrchníky, a jak pak někteří z těchto lidí v koloniích sami umírají (nebo lépe řečeno usínají – jak velký je to ale rozdíl?) stížení zlou mouchou tse-tse. Soubor Desgrafes z Jaroměře předlohu zpracoval velmi věrně a pokorně. Hudební i vizuální stylizace ihned vytvářejí jasně čitelnou atmosféru. Africké bubny se střídají s francouzským akordeonem, zatímco se skvěle vizuálně stylizované červenočerné herečky (samy svým způsobem dlouhonohé „žirafy“) přetahují o ústřední rekvizitu, svrchník z žirafí kůže. Z technického hlediska nenacházím na inscenaci co vytknout. Výprava i hudba fungují, stejně tak i různé jednotlivé momenty jako zastřešení žirafy nebo focení se nad mrtvou žirafou, jasná a přesná je i herecká práce protagonistek, ať už prostřednictvím maňásků ztvárňují staré pány na náměstí Němých žen, nebo samy představují žirafy. Zamýšlím se však nad tím, zda vše fungovalo jako celek. Jaký byl přesný vztah hereček mezi sebou? A k vyprávěnému příběhu? Situaci zde pro mě komplikuje zejména fakt, že zároveň představovaly kankánové tanečnice toužící po žirafím svrchníku i žirafy samotné. Jaké ústřední téma si soubor v Prévertově hříčce našel? Nejvýrazněji snad zazníval podtón ekologický, ale ani ten z kabaretních popěvků o žirafích časech nevyvstal příliš srozumitelně. ●

Odposlechnuté hlasy lidu

●
Líbilo se mi, jak to barevně ladilo. I hudba byla dobrá. Nebo ty pasáže, jak si střídaly kabát a bylo to jako módní přehlídka. To měly taky moc hezky udělaný. Navíc pro mě bylo dost zajímavé, že všichni na konci umřou.

●
Mně se to moc líbilo.

●
Mně to trochu míjelo, ale za to může moje konstituce nikoli hra.

●
Jsou to krásné žirafy. A představení to bylo pěkné.

ROZHOVOR

Na skok za žirafami

maz

Kdo přišel s výběrem tématu, vy nebo Jarka?

My jsme si to našly samy.

A studujete některá francouština?

Studujeme, ale to nebyl úplně hlavní podnět k tomu si vybrat tenhle text.

Co byl tedy hlavní podnět?

Chtěly jsme to zkusit. Text jsme si našly v češtině a když jsme se jím probíraly, začaly jsme řešit, že nám některé věci nejsou úplně jasné. Našly jsme si proto francouzský originál a začaly to srovnávat s českým překladem, jestli se něco neztratilo v překladu, a ono jo. Bylo tam pár odlišností, které měnily téma a tak.

Co to, že jste svůj soubor zvětšily ze dvou na tři?

My ani nevíme. Máme Bětku rády a tak jsme jí vzaly mezi sebe a je to moc fajn.

Kde jste sehnaly žirafí kabát?

Ušila nám ho Jarka. Je fakt šikovná. ●

Redakční hymna

Tiše a ochotně
bramborák na plotně
voní, stále voní...

Řešení z minula:

tajenka: GOLEM

Zpravodaj 67. Loutkářské Chrudimi vydává a tiskne: Chrudimská beseda, šéfredaktor: Jana Soprová (jas), redakce: Jacques Joseph (pab), Magda Zicháčková (maz), Kateřina Stündlová (kas), Jarek Jurečka (jj), Marie Klemensová (mak) Markéta Zborníková (marz), externisti: Zuzana Vojtíšková, František Kaska, Adéla Vondráková, Daniela Jirmanová, Ivo Kristián Kubák, foto: Ivo Mičkal a redakce, grafický design: Hoai Le Thi, Jakub Novotný, sazba: Petra Líbová, kontakt: jasop@centrum.cz, Neprošlo jazykovou úpravou!

představení

9.00	Malý člověk jménem Ngali	<i>Malá scéna DKP / Divadelní spolek Scéna / Kralupy / 45 min. / od 4 let</i>
10.00	Lepardessus Na cestě	<i>Scéna MED / Desgirafes, ZUŠ F. A. Šporka / Jaroměř 25 min. / od 12 let CIVÁRAMO / ZUŠ Veselí nad Moravou 20 min. / od 10 let</i>
10.00 / 13.00	Moment!	<i>Jevišťe Divadla K. Pippicha / DAMÚZA / Praha 40 min. / od 2 let</i>
11.00	Šnofonius a Mordulína	<i>Spolkový dům / LDO / ZUŠ Strakonice 40 min. / od 5 let /</i>
11.00 / 14.00 / 16.00 / 18.00	Vox populi	<i>Malá scéna DKP / Rámus / Plzeň 50 min. / od 10 let</i>
13.00 / 15.00	Bruncvík aneb Jak lev do znaku přišel	<i>Stan za Divadlem Karla Pippicha / Malé divadlo / České Budějovice / 50 min. / od 5 let</i>
14.00 / 16.00 / 18.00	Pták Ohnivák a liška Ryška	<i>Scéna MED / OPAL / Opava 45 min. / od 4 let</i>
14.00 / 16.00 / 18.00	Krabat	<i>Spolkový dům / LD Spojáček / Liberec 45 min. / od 8 let</i>
17.00 / 20.00	Smysl kura	<i>Stan za Divadlem Karla Pippicha / Waxwing Company / Sedlice / 50 min. / od 10 let</i>
17.00 / 20.00	Goon:Krvavá pomsta	<i>Jevišťe Divadla K. Pippicha / IDDQD / Praha 50 min. / od 12 let</i>

koncert

19.00

Perutě

Resselovo náměstí

dílny pro veřejnost

10.00 – 12.00	Skládané masky	<i>Slavoj Divadla Karla Pippicha / Theatr ludem / Ostrava Plastické, skládané a překládané papírové masky.</i>
13.00 – 15.00	Recyklované loutky + výstava	<i>Divadelní kavárna Divadla Karla Pippicha Výstava s dílnou pro děti a jejich rodiče. Výstava Divadla v Boudě (90 let) a Divadylka Kuba (25 let) z Plzně</i>
14.00 – 15.00	Výtvarná a kreativní dílna se Studiem DAMÚZA	<i>před Klubem Divadlem Karla Pippicha Dílna pro děti a jejich rodiče.</i>
15.00 – 16.00	Tvořivá dílna s loutkami Panem Barvičkou a Slečnou Mašličkou	<i>Herna Muzea loutkářských kultur Zážitkové, tvořivé, arteterapeutické dílny s loutkami a materiálem pro děti 4-6 let.</i>